

Susana Beltran, Professora agregada, UAB[\[1\]](#)

El Tractat de Lisboa recull per primera vegada, en el seu article 4.2, la referència a l'autonomia local i ho fa en aquests termes: “*la Unión respetará la identidad nacional de los Estados miembros también en lo que respecta a la autonomía local y regional*”[\[2\]](#)”. Aquesta inclusió ha generat expectatives pel món local, però curiosament la lectura de la clàusula que s’ha fet ha polaritzat una mica el debat entre els que consideren que això suposarà la consolidació definitiva i irreversible de la participació dels ens locals en el procés de construcció europea i els que creuen que no hi haurà canvis importants respecte del que fins ara ja podien fer.

Uns i altres tenen motius; els que consideren que tot seguirà més o menys com estava no van desencaminats: la participació en el Comitè de les Regions, les consultes formals o informals que els pugui fer la Comissió, la gestió i implemmentació de projectes finançats pels fons estructurals es continuaran duent a terme. No es preveu una revolució en aquest sentit que els faculti a prendre decisions directament amb les institucions europees amb una certa independència dels Estats. A més, l'article 4.2 del Tractat de Lisboa es prou clar quan reconduïx l'autonomia local al previst en els ordenaments interns (és a dir, no poden fer més del que es disposi en el seu si). Per tant, què hi ha de nou?

L'altra posició, per contra, valora la inclusió d'aquesta referència en el Tractat de Lisboa ja que és la primera vegada que s'al·ludeix en aquests termes. De fet, la dimensió regional y local no només es contempla en l'article 4.2 sinó també en algunes disposicions del Tractat de Funcionament de la Unió europea, en el Protocol núm 2 sobre els principis de subsidiarietat i de proporcionalitat o en el Protocol núm. 26 sobre els serveis d'interès general; però s'al·ludeix en termes menys compromesos (dimensió, escala, nivell, etc.) que l'autonomia. I es que la noció d'autonomia local té uns contorns jurídics a nivell europeu i internacional que no tenen les altres expressions.

Si bé hi ha 27 maneres de concebre l'autonomia local segons cadascun dels països de la Unió també hi ha un marc comú a tots ells: la *Carta europea de la autonomia local* de 1985 que és un tractat internacional que actualment obliga a tots els seus membres i resultarà molt valuós per interpretar l'abast de l'autonomia local previst en el Tractat de Lisboa. No és el moment d'explicar el contingut de la Carta i a més, hi ha excel·lents estudis sobre la mateixa, però si m'agradaria traslladar al lector unes petites reflexions:

En primer lloc, la Carta facultava als ens locals a participar en aquells afers que els afectin (per tant, va més enllà del que serien les competències de que disposen) això ja pot obrir un ventall de temes per fer sentir la seva veu a través dels òrgans i institucions europees corresponents.

En segon lloc, és de valorar que en l'article 4.2 del Tractat de Lisboa s'hagi optat pel terme autonomia local, en comptes d'altres termes jurídicament irrellevants, ja que es pot considerar que aquesta disposició esdevé un dels principis rectoris de la Unió. Només per això, les entitats locals romandran lligades al procés de construcció europea sense possibilitat de marxa enrera.

En tercer lloc, els avenços que s'han anat fent en el si de la Unió respecte de la participació dels ens locals reforçats ara, a més a més, per la introducció de l'Objectiu de la cohesió territorial en el Tractat de Lisboa fan del tot imprescindible que el món local es responsabilitzi d'aquesta oportunitat i la utilitzi! L'autonomia local, al menys a Europa, els empara.

[\[1\]](#) Resum de la ponència presentada per l'autora en la Sessió de 14 de gener en la Facultat de Dret de la UAB i organitzada pel CCMEUR-UAB amb el títol “L'aplicació del Tractat de Lisboa i el seu impacte en el món local”. *Amb aquest escrit aprofito, de nou, per agrair la invitació que em varem fer de participar.*

[2] En concret, l'art. 4.2 del Tractat de la Unió europea disposa:

“La Unión respetará la igualdad de los Estados miembros ante los Tratados, así como su identidad nacional, inherente a las estructuras fundamentales políticas y constitucionales de éstos, también en lo referente a la autonomía local y regional. Respetará las funciones esenciales del Estado, especialmente las que tienen por objeto garantizar su integridad territorial, mantener el orden público y salvaguardar la seguridad nacional. En particular, la seguridad nacional seguirá siendo responsabilidad exclusiva de cada Estado miembro”.

Versió consolidada del Tractat de la Unió europea, DOUE C 115/01, 9 de maig de 2008.